

meget godt forstaae, at Mange endnu kunne mene, at det dog vilde være det Rigtigste, at gaae den anden Vej; men hvad jeg ikke let kan blive enig i, det er, at man skal gaae een Vej med Hensyn til nogle af Statens Godser og en anden med Hensyn til andre (Hør! Hør!). Det er vistnok sandt, som der er udhævet, at der under den tidligere Discussion blev lagt endeel Vægt paa de ældre Resolutioner, paa den saakaldte historiske Grundvold; men jeg troer dog ikke, at disse ældre Bestemmelser burde gives en afgjørende Betydning her paa Forholdets Ordning, undtagen under tvende forenede Forudsætninger, af hvilke jeg troer ingen finder Sted. Den første Forudsætning vilde være, at disse 2 forskellige Fremgangsmaader virkelig vilde give et væsentligt forskelligt Resultat, saaledes at Ansættelsen efter aarlig Afgift og Indfæstning var mere bebyrde for Statskassen end Ansættelsen efter Salgsværdien, og det troer jeg nu ikke er Tilfældet; jeg troer virkelig, at begge Fremgangsmaader i det Væsentlige vilde føre til et temmelig lige Resultat, og at navnlig paa de saakaldte nye Krongodser Anvendelsen snart af den ene, snart af den anden Fremgangsmaade vilde vise sig som den fordeeltigere for Staten. Den anden Forudsætning vilde være, at disse ældre Resolutioner have givet Fæsterne paa de ældre Krongodser et Retstray paa at behandles paa en anden, og det paa en formeentlig gunstigere Maade end Fæsterne paa Statens øvrige Godser; men heller ikke den kan jeg anerkende for rigtig, ligesom et saadant Retstray ei heller under den tidligere Forhandling er antaget at finde Sted. Hvad der for mig, med Hensyn til den Afgjørelse, som sidst fandt Sted, var det Afgjørende, hvad jeg ogsaa troer blev fremhævet som det meest Afgjørende i de forskellige Foredrag, som bleve holdte, navnlig af den fungerende Finansminister og af den meget ærede Indenrigsminister, saavel som af flere andre ærede Medlemmer her i Salen, der have en nøie Kjendskab til disse Forhold, det var den større Hensigtsmæssighed af den Fremgangsmaade, som Fleertallet havde foreslaaet. Man paaviste det Mislige og Ustikre i en Taxation efter Salgsværdien, og at det vilde

være en meget rigtigere og mere indgangsfundende Fremgangsmaade, at ansætte Kjøbesummen efter Productionen. Under denne Forudsætning finder jeg ikke, der kan være nogen tilstrækkelig Anledning til at gøre den Forskel paa Statens Bøndergods, som Uendringssforslaget gaaer ud paa. Disse Godser ere jo allerede ved Resolution af 1ste Juli 1846 fundne at burde behandles paa samme Maade, og vil man, fordi den valgte Fremgangsmaade har vist sig mindre hensigtsmæssig, forandre samme med Hensyn til den ene Klasse af disse Fæstesteder, troer jeg, at man ogsaa bør indføre den samme Forandring med Hensyn til den anden Klasse. Jeg troer saaledes ikke, at vi, ved at forkaste dette Uendringssforslag og blot holde paa, hvad der allerede staaer i Lovudkastet, vilde kaste væsentlig forskellig Forhold sammen, men jeg troer, at man, ved at vedtage dette Uendringssforslag, vil komme til at behandle Forhold, der ere ganske ligeartede, paa en ganske forskellig Maade.

Finansministeren: Siden denne Sag ikke har kunnet blive endelig afgjort inden min Tilbagekomst, har det idetmindste været mig tilfredsstillende at gjenfinde den paa det Standpunkt, hvorpaa den for Diebliffet befinder sig. Jeg kan ikke nægte, at der fornemmelig er 2 Punkter i Sagen, hvorpaa jeg lægger den største Vægt, og hvorom alle Stemmer synes at have været enige. Det første Punkt er det, at det, aldeles affeet fra alle andre Forhold, maa erkjendes for rigtigt, at Kronen med Hensyn til sit Bøndergods gaaer frem paa en mild og for Bønderstanden fordeeltig Maade. Jeg troer, at Rigtigheden heraf maa ansees for almindelig anerkjendt, og dette er allerede af den paa mine Begne fungerende Domainedirecteur blevet oplyst saa udførligt, at jeg heller ikke troer, at nogen Tvivl i Fremtiden derom vil opstaae. Det andet Punkt, hvorom alle Stemmer synes at være enige, og hvorpaa jeg for mit personlige Bedkommende fra Begyndelsen af har lagt den største Vægt, er den Maade, hvorpaa den Commission bliver sammensat, i hvis Hænder den hele Sag saa at sige bliver lagt. Naar man først har disse to Momenter givne, nemlig at Staten bør gaae frem paa en mild og lempelig Maade med Hensyn til Krongodsets